

Prima instanță: Jud. Bălți, sediul Fălești (jud. I. Păcăleu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. I. Grosu, A. Corcenco, A. Ciobanu)

DECIZIE

11 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecător:

Tatiana Vieru

Judecători:

Galina Stratulat, Iuliana Oprea

Mariana Pitic, Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza civilă la cererea înaintată de Coșeru Tatiana cu privire la constatarea
faptului cu valoare juridică,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 04 mai 2017, prin care a fost respins
apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea
Judecătoriei Bălți, sediul Fălești din 23 ianuarie 2017,

c o n s t a t ă:

La 16 decembrie 2016, Coșeru Tatiana s-a adresat cu cerere privind constatarea
faptului cu valoare juridică.

În motivarea acțiunii a indicat că la 01 ianuarie 1976 a început activitatea de
muncă în colhozul „Путь к коммунизму” din satul Pietrosu, raionul Fălești, fapt ce
se confirmă prin copia carnetului de muncă МОЛ nr.0136722 din 03 decembrie
1986, eliberat de colhozul „Путь к коммунизму”, pe prima pagină fiind aplicată
ștampila.

Menționează că prin hotărârea Sovietului de Miniștri al RSSM nr.98 din 04
aprilie 1990 colhozul „Путь к коммунизму” și-a schimbat denumirea în G.A.
”Movila Măgurii”.

Afirmă că în legătură cu atingerea vârstei de pensionare s-a adresat la Casa
Teritorială de Asigurări Sociale Fălești cu cerere privind stabilirea pensiei pentru
limita de vârstă.

Declară că prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Fălești din 28
octombrie 2015 i s-a refuzat stabilirea pensiei pentru limita de vârstă, deoarece nu a

acumulat 30 ani stagiu de cotizatie, mai mult ca atat, nu a confirmat nici cel puțin 15 ani de stagiu conform art. 15 alin.(2) din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998.

Relevă că s-a adresat la Primăria satului Pietrosu, care deține arhiva fostului colhoz și a fostei gospodării agricole. Conform certificatului nr. 1167 din 12 decembrie 2016 se atestă că forma nr. 14 și alte documente care confirmă vechimea în muncă a cetățenilor au dispărut fără urmă.

Solicită petiționara constatarea faptului activității sale în perioada 01 ianuarie 1976- 03 aprilie 1990 în colhozul „Путь к коммунизму” din satul Pietrosu, raionul Fălești și constatarea faptului activității sale în perioada 04 aprilie 1990- 31 decembrie 1998 în G.A. ”Movila Măgurii”.

Prin hotărârea Judecătorei Bălți, sediul Fălești din 23 ianuarie 2017 cererea Tatiane Coșeru a fost admisă.

S-a constatat faptul că Tatiana Coșeru în perioada 01 ianuarie 1976 până la 03 aprilie 1990 a activat în colhozul „Путь к коммунизму”.

S-a constatat faptul că Tatiana Coșeru în perioada 04 aprilie 1990 până la 31 decembrie 1990 a activat în G.A. ”Movila Măgurii”.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 04 mai 2017 a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea Judecătorei Bălți, sediul Fălești din 23 ianuarie 2017.

La data de 07 iunie 2017 Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu dispunerea scoaterii cererii de pe rol.

În motivarea recursului, cu reiterarea motivelor de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele inferioare, recurentul a indicat că nu este de acord cu hotărârea curții de apel și a instanței de fond, aceasta fiind emisă cu încălcarea și aplicarea greșită a normelor de drept material și procedural.

Precizează faptul că la 28 octombrie 2015 Casa Teritorială de Asigurări Sociale Fălești a emis decizia privind stabilirea pensiei pentru limita de vârstă doamnei Coșeru Tatiana.

Menționează că în cazul în care petiționara nu este de acord cu decizia privind stabilirea pensiei de către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Fălești, urmează ca în conformitate cu art. 40 alin.(1) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, s-o conteste printr-o cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale. Iar, conform art. 40 alin.(2) al aceiași Legi, în caz de dezacord cu decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale asupra cererii prelabile, aceasta poate fi atacată în instanța de contencios administrativ.

Specifică că art. 280 alin.(3) din Codul de Procedură Civilă stipulează că dacă la depunerea cererii sau la examinarea pricinii în procedură specială, se constată un litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești, instanța scoate

cererea de pe rol printr-o încheiere și explică petiționarului dreptul de a soluționa litigiul în ordine de procedură civilă la instanța competentă.

Conform art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Prin scrisoarea de însoțire Curtea de Apel Bălți a expediat în adresa părților copia deciziei din 04 mai 2017 la 16 mai 2017 (f.d.63), iar conform avizului de recepție/livrare Casa Națională de Asigurări Sociale a recepționat decizia instanței de apel la 19 mai 2017 (f.d.64).

Prin urmare, recursul declarat de aceasta la 07 iunie 2017 se consideră depus în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

La data de 29 iunie 2017, în adresa intimatei a fost expediată pentru cunoștință copia recursului cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

Până la examinarea cauzei, Coșeru Tatiana nu a depus referință la cererea de recurs declarată, prin care să-și exprime opinia referitor la recursul declarat.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 20 septembrie 2017, recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale s-a considerat admisibil fiind transmis pentru a fi examinat în fond.

În conformitate cu art. 441 și art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi probe.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și va casa decizia instanței de apel, cu restituirea pricinii la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar

în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Conform prevederilor art. 130 alin. (3), (4) Cod de procedură civilă, fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

Art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, indică că, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În conformitate cu art. 241 alin.(5), (6) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

În conformitate cu art. 373 alin. (1)-(2) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel din 04 mai 2017 a fost adoptată cu

încălcarea normelor de drept procedural, prin ce se impune casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare în următoarele circumstanțe.

Colegiul reține că petiționara Coșeru Tatiana a depus în instanța de judecată cerere privind constatarea faptului activității sale în perioada 01 ianuarie 1976- 03 aprilie 1990 în colhozul „Путь к коммунизму” din satul Pietrosu, raionul Fălești și constatarea faptului activității sale în perioada 04 aprilie 1990- 31 decembrie 1998 în G.A. ”Movila Măgurii”.

Prin hotărârea Judecătorei Bălți, sediul Fălești din 23 ianuarie 2017 cererea Tatiane Coșeru a fost admisă.

S-a constatat faptul că Tatiana Coșeru în perioada 01 ianuarie 1976 până la 03 aprilie 1990 a activat în colhozul „Путь к коммунизму”.

S-a constatat faptul că Tatiana Coșeru în perioada 04 aprilie 1990 până la 31 decembrie 1990 a activat în G.A. ”Movila Măgurii”.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 04 mai 2017 a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea Judecătorei Bălți, sediul Fălești din 23 ianuarie 2017.

În motivarea soluției sale, instanța de apel a constatat că la 01 ianuarie 1976, pe numele Tatiane Coșeru a fost eliberat carnetul de muncă МОЛ nr.0136722, potrivit căruia la aceeași dată petiționara a fost primită în rândul membrilor colhozului „Путь к коммунизму”.

La caz, înscrisul dat nu poate fi apreciat de instanța de recurs dat fiind nerespectarea de către instanțele inferioare a prevederilor art.138 alin.(4) din Codul de Procedură Civilă conform căruia înscrisul se depune în original sau în copie autenticată în modul stabilit de lege, indicându-se locul de aflare a originalului. Înscrisul se depune în original când, conform legii sau unui alt act normativ, circumstanțele cauzei trebuie confirmate numai cu documente în original sau când copiile de pe documentul prezentat au cuprinsuri contradictorii, precum și în alte cazuri când instanța consideră necesară prezentarea originalului.

Astfel, Colegiul reține că petiționara Coșeru Tatiana a anexat la materialele cauzei parțial copia carnetului de muncă seria МОЛ nr.0136722, fiind prezente doar câteva pagini din acesta, care nu sunt *lizibile*, motiv din care generează imposibilitatea aprecierii acestor înscrisuri și veridicitatea lor.

Mai mult ca atât, din procesul-verbal al ședinței de judecată (f.d.31) se constată că petiționara a prezentat spre vizualizare carnetul de muncă în original, însă nu este descris amănunțit ce a fost vizualizat și la care înscrisuri din carnet instanța s-a referit.

Ulterior, acest fapt nu a fost elucidat nici de instanța de apel la examinarea cauzei.

Subsidiar se menționează că instanțele inferioare urmau să clarifice situația, dacă din înscrisurile existente în carnetul de muncă prezentat, nu este posibil de a

stabili stagiul de cotizare conform art. 42 alin.(1) și art. 15 alin.(2) Legea nr. 156-XVV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat.

Conform art. 282 alin.(1), lit. c) Cod de Procedură Civilă, instanța judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care petiționarul nu are altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită.

Reieșind din circumstanțele relatate supra, Colegiul constată că instanța de apel la judecarea cauzei în fond nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele ce au importanță pentru soluționarea pricinii, prin urmare judecarea cauzei a fost efectuată în mod superficial, ce rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a obiectului în litigiu, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt, care, de altfel, este diferită de la caz la caz, greșeală care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, fapt ce denotă la netemeinicia hotărârii adoptate în speță.

Dat fiind faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept procedural, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, cauza urmează a fi rejudecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, să verifice circumstanțele pricinii, probele administrate și reexaminând pricina să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea drepturilor procedurale ale părților.

Instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește. Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva

acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui prezenta cauză civilă spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

În baza celor expuse, în conformitate art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează integral decizia Curții de Apel Bălți din 04 mai 2017, în cauza civilă cererea înaintată de Coșeru Tatiana cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică, cu remiterea cauzei civile spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Galina Stratulat

Iuliana Oprea

Mariana Pitic

Nicolae Craiu